ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

עידים וזיבורים נזקין בעידים וכעל חוב וכתובת אשה בזיבורים. מדאורייתא ב"מ בזיבורים כדלקמן וכגון הוא דתקון ליה בגינונית משום נעילת דלת לוין והיכא דלית ליה גינונית ליתא לתקנתא: **מעשה גינונים שלו כעידים.** דהא מיטב היא לו: **ומכרה.** לאחר דידיה כעידית דעלמא דמאי קרי לה גינונית אלא ה"ק אידי ואידי שלא היתה לו עידית ומכרה כלומר לא מיירי כשהיתה לו עידית ומכרה אלא במדא מיירי כשהיתה לו ועדיין יש לו ואין צריך לאוקמי כשמכר שוס שדה וסברי תרוייהו כשל עולם הן שמין:

ואי בעית איתא אידי ואידי כשהיתה בינונית שלו בבינונית דעלמא. ולא גרס כעידית דעלמא דכיון דקאי אשלא היתה לו עידית אמאי קרי ליה גינונית כיון דהוו עידית דידיה ודעלמא ועוד דא"כ היכי מתוקמא ההיא דקתני מזקין וב"מ בגינונית בין למ"ד כשלו הן שמין בין למ"ד כשל עולם הן שמין:

מר לית ליה תקנתא דעולא. דוקא היכא דלית ליה עידית דהוי האי גינונית עידית לדידיה מדנקט גינונית וזבורית משמע דאי אית ליה עידית גבי ב"מ מגינונית וקסבר כיון דלית ליה אלא גינונית וזיבורית [א] דשייך כאן טעמא דאמר בהניזקין (גיטין מט:) מפני מה ב"מ אין דינו בעידית כדי שלא ירגה שדה נגה ודירה נגה לחבירו ויאמר אקפון ואלונו כדי שאגבה אותה בחובי: **מה** דרכו של אדם להוציא פחות שבכלים. אע"ג דשליג ב"ד היה מוציא לא היה מוציאו אלא מה שהגיה נותן לו:

להוציא פחות שבכלים. וא"ת אפי' פחות שבכלים מיטב הוא כדאמר לעיל כל מילי מיטב הוא וי"ל כשמוציא כלים דרכו להוציא הגרוע וכשמוציא קרקע נמי דרכו להוציא זיבורית ורגה דהלכה דבשלו הן שמין דהכי אית ליה לר"ג בכתובות (דף קי.):

בולן נכנסו תחת הבעלים. וא"ת [ב] והא מזקין מגיה על פה גיהו ומגיה על פה לא גבי ממשעבדי וי"ל דכשעמד בדין כמגיה בשטר דמיא כדאמר בהגחל [ג]בתרא (בקמן קיב) ובכמה דוכתין [ד] אי נמי מגיה הכתובה בתורה ככתובה בשטר דמיא וחייב:

אין לו גובה משלפניו. אומר ריב"א שאם בא כולם בכת אחת כל הקודם בשטר גובה מן האחרון תחילה ואם מזקין קדמו גובה מן האחרון אפי' היא זיבורית ואם בא ב"מ אחריו יגבה נמי מן האחרון אם יש לו ואם אין לו גובה משלפניו ואפי' מן העידית והאשה משלפני פניו ואפי' הן עידי עידית:

דאיבא למיטר דחד מינייהו קדים. דאין כותבין שעות אלא בזיבולים:

מברן לאחד בבת אחת מיבעיא. השתא לא אסיק אדעתיה טעמא דאי שתקת דאפילו כתוב הכל בשטר אחד יכול לכנוס השטר ולהחזיר הזיבורית לבעלים כאלו לא קנה מעולם:

אי שתקת כו' ואי לא מהדרנא שטרא דזיבורית למריה. אע"ג דבלאו הכי אשה גביא מזיבורית מ"מ לא מצינו ליה לכי מהדר כיון שאין מפקיע כמה אבל ב"מ לא מצי למימר לישקול זיבורית מטעם דאי שתקת דכיון דמפקיע כחו מצי א"ל לכי מהדר דהא השתא נמי מזיבורית אתה רוצה ליתן לי לכך לא פריך בסמוך אלא מזקין ולא מב"מ כדפירש הקונטרס [ועי' תוספות יבמות לז: ד"ה דאמר] בדיתמי

מסורת הש"ס

א) פ"מ רב אשי אמר. רש"ל ב) נ"מ אידי ואידי כשהיתה לו עידית ומכרה ועיין ת"ש וגי' ר"מ כך אלא שלא היתה לו עידית ומכרה לא אידי ואידי שלא היתה כו', ג) גיטין נ. [נ"ב קמה:]. ד) [תוספתא דמנחות פרק ב ע"ב]. ה) [בתרייתא רש"ס]. ו) גי' מהר"ם לא כמי כו' אלא דר"ו ועי' בקפר פ"ר, ז) [נ"ל הגהל פנים קה.]. ח) [נ"מ עו. ב"ב קפה: ערכין ז.].

תורה אור השלם

1. בְּחוּרֵי הֶעָמוּד וְהָאִישׁ אֲשֶׁר אַתָּה נֹשֶׂה בּוֹ יוֹצִיא אֵלֶיךָ אֶת הָעֲבוֹט הַחוּצָה: דברים כד יא

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה מר כו' דשייך כאן כו'. נ"ב אבל הרא"ש פ' דב"מ כשלו הן שמין ומ"ד בגינונית ליתא לי דעולא ובגינונית ליה כר"ש דאמר בהמקדש מ"מ כו' וכאן כיון שהיא בגינונית דעלמא ליכא מאמר מ"מ בבגינונית דעלמא ומאן קיימא לן כעולא. (ובבהגר"א מר"ת ס"ם ק"נ): [ב] ד"ה מגיה וא"ת כו' נ"ב כל זה לשיטתם בקונטרס יב ב אבל לפי הר"ף א"ל לזה דר"ש מודה במגיה הכתובה כתורה ועיין רשב"א (ומש"ם רבינו ביר"ד סימן סה ס"ק כנ):

מוסף רש"י

מה דרכו של אדם להוציא לחרן. לפרוש, פחות שבכלים. שמלוטו לא יפרע עדיף (גיטין נ.).

עין משפט נר מצוה

סג א מיי' פי"ט מהל' מלוה ולוה הלכה ד סמג עשין לד טוש"ע חו"מ סי' קב סעיף ד:

סד ב טוש"ע ח"מ סי' קב סעיף ד ועיין סס בב"י:

סה ג מיי' פי"ט מהל' מלוה ולוה הלכה ח סמג עשין לד:

סו ד מיי' פי"ט מהלכות מלוה ולוה הלכה ו סמג עשין לד טוש"ע חו"מ סי' קיט סעיף ג:

סז ה מיי' שם הלכה ה טור ש"ע שם סעי' ד:

סח ו מיי' שם הלכה ו טור ש"ע שם סעי' ה:

רבינו חננאל

ואי אמרת בשלו הן שמין תיעשה בינונית דידיה עידית דהא לית ליה טובה ממנה וידחה בעל חוב בזיבורית. ופרקי' כגון דהוה ליה עידית ומכרה ותנן אין נפרעין מנכסים משועבדין במקום שיש בני חורין וכו'. ואמרי' הכי נמי מסתברא דתניא אחריתי בינונית וזיבורית נזיקין בבינונית ובעל חוב וכתובת אשה בזיבורית קשיין אהדדי כו' ופשוטה היא. רבינא אמר בדעולא קמפלגי דאמר דבר תורה בעל חוב בזיבורית שנאמר בחרץ תעמוד וכו' מה דרכו של לוה להוציא פחות שבכלים. ומה טעם אמרו בעל חוב בבינונית שלא לעעול דלת בפני לוין. האי תנא דקתני בעל חוב בבינונית אית ליה דעולא והאי דקתני בעל חוב בזיבורית לית ליה דעולא. ת"ר מכרן לאחד או לשלשה כו' היו לו עידית ובינונית וזיבורית ומכרן לאחד או לשלשה כאחד כולן נכנסו תחת הבעלים מגבין לנזקין מן העידית ולבעל חוב בבינונית ולכתובת אשה בזיבורית ואקשי' אמאי נימא הנחתי לך מקום לגבות ממנו ופרק' כגון שלקח עידית באחרונה והיינו טעמא דלא גבו כולהו

ה"ג **אידי** ואידי בשלא היתה לו עידית ומכרה **הא דשויא** בינונית דידיה כעידית **דעלמא הא דלא שויא** כו'. והא דקאמר אידי ואידי כגון שלא היתה לו עידית ומכרה [ו]ולא בעי למימר דתרוייהו מיירי שלא היה לו כלל דא"כ ההוא דמיירי דשויא בינונית דידיה כעידית דעלמא אמאי קרי לה בינונית אלא ה"ק אידי ואידי שלא היתה לו עידית ומכרה כלומר לא מיירי כשהיתה לו עידית ומכרה אלא במדא מיירי כשהיתה לו ועדיין יש לו ואין צריך לאוקמי כשמכר שוס שדה וסברי תרוייהו כשל עולם הן שמין:

ואי בעית איתא אידי ואידי כשהיתה בינונית שלו בבינונית דעלמא. ולא גרס כעידית דעלמא דכיון דקאי אשלא היתה לו עידית אמאי קרי ליה גינונית כיון דהוו עידית דידיה ודעלמא ועוד דא"כ היכי מתוקמא ההיא דקתני מזקין וב"מ בגינונית בין למ"ד כשלו הן שמין בין למ"ד כשל עולם הן שמין:

מר לית ליה תקנתא דעולא. דוקא היכא דלית ליה עידית דהוי האי גינונית עידית לדידיה מדנקט גינונית וזבורית משמע דאי אית ליה עידית גבי ב"מ מגינונית וקסבר כיון דלית ליה אלא גינונית וזיבורית [א] דשייך כאן טעמא דאמר בהניזקין (גיטין מט:) מפני מה ב"מ אין דינו בעידית כדי שלא ירגה שדה נגה ודירה נגה לחבירו ויאמר אקפון ואלונו כדי שאגבה אותה בחובי: **מה** דרכו של אדם להוציא פחות שבכלים. אע"ג דשליג ב"ד היה מוציא לא היה מוציאו אלא מה שהגיה נותן לו:

להוציא פחות שבכלים. וא"ת אפי' פחות שבכלים מיטב הוא כדאמר לעיל כל מילי מיטב הוא וי"ל כשמוציא כלים דרכו להוציא הגרוע וכשמוציא קרקע נמי דרכו להוציא זיבורית ורגה דהלכה דבשלו הן שמין דהכי אית ליה לר"ג בכתובות (דף קי.):

בולן נכנסו תחת הבעלים. וא"ת [ב] והא מזקין מגיה על פה גיהו ומגיה על פה לא גבי ממשעבדי וי"ל דכשעמד בדין כמגיה בשטר דמיא כדאמר בהגחל [ג]בתרא (בקמן קיב) ובכמה דוכתין [ד] אי נמי מגיה הכתובה בתורה ככתובה בשטר דמיא וחייב:

אין לו גובה משלפניו. אומר ריב"א שאם בא כולם בכת אחת כל הקודם בשטר גובה מן האחרון תחילה ואם מזקין קדמו גובה מן האחרון אפי' היא זיבורית ואם בא ב"מ אחריו יגבה נמי מן האחרון אם יש לו ואם אין לו גובה משלפניו ואפי' מן העידית והאשה משלפני פניו ואפי' הן עידי עידית:

דאיבא למיטר דחד מינייהו קדים. דאין כותבין שעות אלא בזיבולים:

מברן לאחד בבת אחת מיבעיא. השתא לא אסיק אדעתיה טעמא דאי שתקת דאפילו כתוב הכל בשטר אחד יכול לכנוס השטר ולהחזיר הזיבורית לבעלים כאלו לא קנה מעולם:

אי שתקת כו' ואי לא מהדרנא שטרא דזיבורית למריה. אע"ג דבלאו הכי אשה גביא מזיבורית מ"מ לא מצינו ליה לכי מהדר כיון שאין מפקיע כמה אבל ב"מ לא מצי למימר לישקול זיבורית מטעם דאי שתקת דכיון דמפקיע כחו מצי א"ל לכי מהדר דהא השתא נמי מזיבורית אתה רוצה ליתן לי לכך לא פריך בסמוך אלא מזקין ולא מב"מ כדפירש הקונטרס [ועי' תוספות יבמות לז: ד"ה דאמר] בדיתמי

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com